

Analiza

11 / 2024

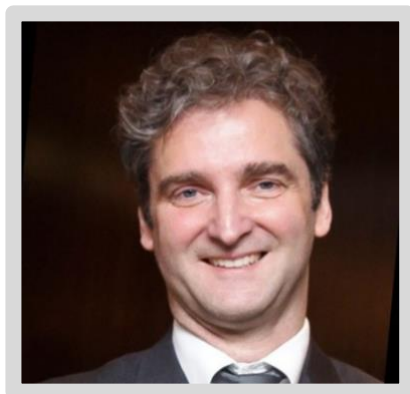
www.csm.org.pl

Tajwan: Demokracja w czasach napięć

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

CENTRE
FOR INTERNATIONAL
RELATIONS

Dr Maciej Gaca

Sinolog, językoznawca, dyplomata. W latach 2015-2019 był dyrektorem generalnym Biura Polskiego w Tajpej. Wykładowca Instytutu Nauk o Kulturze Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Miesiąc przed amerykańskimi wyborami prezydent Tajwanu Lai Ching-te zarysował swoją wizję przyszłości wyspy w dynamicznie zmieniającej się sytuacji geopolitycznej. Opiera się ona na trzech założeniach: wzmocnieniu demokracji, budowaniu inkluzywności społecznej oraz obronie suwerenności. Przyszłość Tajwanu będzie zależeć od umiejętności balansowania między walką o zachowanie odmienności ustrojowej od Chińskiej Republiki Ludowej a koniecznością rozwijania współpracy międzynarodowej, także z Pekinem.

10 października to na Tajwanie tzw. Dzień Podwójnej Dziesiątki – rocznica proklamowania Republiki Chińskiej (10.10.1911 roku). W przemówieniu wygłoszonym z tej okazji prezydent Lai podsumował osiągnięcia Tajwanu oraz przedstawił strategię działania w obliczu rosnących napięć z Chińską Republiką Ludową (ChRL).

Demokracja i inkluzywne społeczeństwo

Według danych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Tajwanu, frekwencja w wyborach prezydenckich na Tajwanie w 2020 roku wyniosła ponad 74%, a w 2024 roku 76%, co świadczy o silnym i trwałym zaangażowaniu społeczeństwa w proces demokratyczny. Chińskojęzyczny *Liberty Times* (自由時報) zauważa, że taka obywatelska aktywność jest dowodem na dojrzałość tajwańskiej demokracji i jej głębokie zakorzenienie w społeczeństwie.

W swym październikowym wystąpieniu prezydent Lai mocno akcentował historyczne dążenia Tajwanu do demokracji i wolności. Odwołując się do rewolucji sprzed 113 lat podkreślił, że ideały republikańskie i demokratyczne są podstawą tożsamości narodowej. Wspomnienie takich wydarzeń jak Bitwa pod Guningtou czy Incydent w Kaohsiung przypomina, że droga do obecnej demokracji była usiana poświęceniem i determinacją wielu pokoleń.

Choć przybyliśmy na tę ziemię w różnym czasie i należeliśmy do różnych społeczności, broniliśmy Tajwanu razem – zauważył Lai. To podkreślenie różnorodności etnicznej i kulturowej wyspy, gdzie rdzenni mieszkańcy, Hakka, Hoklo oraz nowi imigranci współtworzą społeczną mozaikę. W tym duchu można przeczytać także komentarze tajwańskich mediów. M.in. *United Daily News* (聯合報) pisze, że rząd planuje zwiększyć inwestycje w edukację międzykulturową oraz programy wsparcia dla mniejszości etnicznych, aby budować społeczeństwo oparte na równości i wzajemnym szacunku.

CommonWealth Magazine (天下雜誌) zwraca uwagę na rosnące nierówności społeczne i potrzebę ich redukcji. Inicjatywy takie jak programy mieszkaniowe dla młodych czy walka z ubóstwem są kluczowe dla budowania spójnego społeczeństwa. Jednocześnie stanowią największe ryzyko utraty głosów wyborczych w przypadku niepowodzenia.

W sferze społecznej prezydent zapowiedział szereg inicjatyw mających na celu poprawę jakości życia obywateli. Programy wsparcia dla młodych rodziców, inwestycje w edukację oraz opiekę zdrowotną są priorytetami jego administracji. Według „Raportu o Rozwoju Społecznym” z 2023 roku, rząd planuje zwiększyć wydatki na opiekę społeczną o 15% w ciągu najbliższych pięciu lat.

Relacje z ChRL: między stanowczością a dialogiem

Stosunki z ChRL stanowią najważniejsze wyzwanie dla tajwańskiej polityki zagranicznej. Prezydent Lai jasno stwierdził, że *Republika Chińska i Chińska Republika Ludowa nie są sobie podporządkowane*. To kontynuacja wcześniejszego stanowiska, które odrzuca koncepcję “jednych Chin” zgodą z interpretacją Pekinu.

Jednocześnie prezydent wyraził gotowość do współpracy z Chinami w globalnych kwestiach, takich jak zmiany klimatyczne czy zdrowie publiczne. *China Times* (中國時報) zauważa, że taka postawa to próba znalezienia wspólnej płaszczyzny do dialogu bez rezygnacji z suwerenności. To ważne, gdyż ten największy dziennik znany jest z sympatii politycznych ulokowanych po stronie opozycyjnej Partii Narodowej (KMT).

Apple Daily (蘋果日報) zauważa, że społeczeństwo tajwańskie wykazuje coraz większe poparcie dla wzmocnienia obronności, zwłaszcza w obliczu częstszych naruszeń przestrzeni powietrznej przez chińskie siły zbrojne. Tajwan aktywnie uczestniczy w międzynarodowych ćwiczeniach wojskowych i zacieśnia współpracę z krajami o podobnych wartościach demokratycznych. Prezydent Lai dąży do wzmocnienia relacji z sojusznikami w regionie oraz na arenie międzynarodowej, aby zrównoważyć wpływy ChRL. Strategicznym partnerstwem z krajami takimi jak Japonia, Australia czy Indie Tajwan chce utrzymać stabilność w regionie Azji i Pacyfiku.

Według danych Ministerstwa Obrony Narodowej, budżet obronny na 2023 rok wyniósł rekordowe 2,4% PKB, co odzwierciedla rosnące poczucie zagrożenia. Prezydent zapowiedział intensyfikację działań na rzecz wzmocnienia zdolności obronnych kraju. Plan „Czterech Filarów Pokoju” obejmuje modernizację sił zbrojnych, zwiększenie budżetu obronnego oraz rozwój przemysłu obronnego.

Jednym z elementów budowania siły Tajwanu są inwestycje w innowacje i zrównoważony rozwój. Według Ministerstwa Gospodarki eksport półprzewodników w 2022 roku przekroczył 45% całkowitego eksportu kraju. Inicjatywy takie jak plan *Asia Silicon Valley* mają na celu dalszy rozwój sektora technologicznego, z naciskiem na sztuczną inteligencję, Internet Rzeczy oraz 5G.

Prezydent Lai podkreśla znaczenie gospodarki opartej na innowacjach, zwłaszcza w sektorze technologii. Tajwan jest światowym liderem w produkcji półprzewodników, a firmy takie jak TSMC odgrywają kluczową rolę w globalnych łańcuchach dostaw. Media, m.in. *Economic Daily News* (經濟日報) często zaznaczają, że inwestycje w zieloną energię i technologie ekologiczne są kluczowe dla osiągnięcia celów neutralności węglowej do 2050 roku.

Wnioski

W obliczu rosnących napięć z ChRL i globalnych wyzwań Tajwan stawia na demokrację, inkluzywność i innowacyjność. Wsparcie społeczeństwa, zacieśnienie sojuszy międzynarodowych oraz konsekwentna realizacja strategicznych celów mogą uczynić z Tajwanu nie tylko regionalnego lidera, ale także wzór dla innych krajów dążących do demokracji i suwerenności.

Z drugiej strony, społeczność międzynarodowa coraz bardziej docenia rolę Tajwanu jako stabilnego i demokratycznego partnera w regionie. W perspektywie problemów ogólnoświatowych, takich jak pandemia COVID-19, zmiany klimatyczne czy też kryzys uchodźczy na Bliskim Wschodzie od 2012 roku, Tajwan udowodnił swoją zdolność do współpracy i niesienia pomocy innym krajom.

Dr Maciej Gaca

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi i problemami polityki międzynarodowej.

Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata.

Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów.

Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzonym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych | ul. Ogrody 24, 03-994 Warszawa | +48 608 593 632

www.twitter.com/CIR_CSM

www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH